

Központban a centrum és periféria

Beszámoló az Egyházi Könyvtárak Egyesülése
2024. július 8–10. között tartott konferenciájáról

Alpárné Dr. Szála Erzsébet bemutatja a Soproni Evangélikus Líceum könyvtárát

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2024. évi konferenciájának Kőszeg adott helyt július 8-10. között. Az egyesület szokásainak megfelelően a konferencia első napján, július 9-én plenáris előadásokat hallgattunk, melyek témája szorosan kötődött a *Központ és periféria az egyházi könyvtárak életében* konferenciacímhez. A délelőtti öt előadója egymástól gyökeresen különböző nézőpontokból közelítette meg a központ és perem kérdését: a teológia, a zenetörténet, az egyháztörténet, a kommunikációtudomány és a könyvtártörténet irányából.

Ökumenikus istentisztelet Dr. Lackner Pál püspök vezetésével

Béres Tamás teológus *Kis kitérővel haza: a peremre.* Az *üdvösség kisebbségi logikája* című előadásában teológiai szempontból vizsgálta a konferencia központi gondolatát. Témája: Krisztus, a megváltás és a teológia kapcsolata. Kulcsfogalma a periféria-/peremélmény, melyből visszatekintve értelmezhetővé válnak egy életút kitérői. Számos példán, Jürgen Moltmann, Paul Tillich, Dietrich Bonhoeffer teológusok életén keresztül mutat peremélményeket, majd az általuk értelmezhetővé váló kitérőket. Jézus földi életét vizsgálva Béres eljut a gondolatra, hogy Krisztus legfőbb mondanivalója, az üdvösség, mindig valakinek a peremtörténetében tárul fel, ott, ahol az emberek önmagukon már nem képesek segíteni. A perem, a periféria az üdvösség felkínálásának helye. Az ember itt a legfogékonyabb jeleinek felfogására és befogadására.

Dr. Béres Tamás

Mizsei Zoltán, a Kőszegi Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete kutatója, a Liszt Ferenc Zeneakadémia oktatója, *Minden periféria központ. A kisvárosi lépték univerzuma a régi Kőszeg egyházi zenéjében* című előadásában egy hangsétára invitálta hallgatóságát. A város különböző helyeit az ott egykor és ma hallható hangokkal összekapcsolva bemutatta a város zenei történetét. A kőszegi harangok harmóniáján túl olyan érdekességekről szólt, mint a katolikus körmenetek zenéje, a szőlőhegyek megáldásának álcázása a kommunista hatalom alatt, vagy a térszene alatti séta közlekedési rendje az 1900-as évek Kőszegén.

Dr. Mizsei Zoltán

Dr. Fazakas Gergely Tamás

Dr. Glózer Rita

Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója
méltatta és köszöntötte
a 30 éves EKE-t

Fazakas Gergely Tamás, a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának docense *Református centrum és katolikus periféria: felekezeti térhasználat a 18-19. századi Debrecenben* címmel ismertette a városi térhasználat topográfiai vonatkozású kutatásának eredményeit. Előadása összehasonlító jelleggel vizsgálta Kőszeg, Sopron és Debrecen ellenreformáció-kori történetét, az említett városok centrumait és periferiáit, felekezeti térbeli elhelyezkedését, azok terjeszkedését és visszaszorulását. Az állandó és szimbolikus térfoglalások fogalmain keresztül megérthettük például, hogy milyen jelentősége volt a centrumból való kiszorulásnak, vagy hogy milyen szerepe volt egy, a periferiáról a centrumba induló körmenetnek.

A PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék docense, **Glózer Rita** *Van-e centrum és periféria a hálózati médiakutatásban?* címmel tartotta meg előadását. Gondolatmenetét a történelmi egyházak médiajelenlétének vizsgálatával kezdte, majd a médiatudomány analitikai eszközrendszerét felhasználva, egy elméleti keretrendszer ismertetése után arra kereste a választ, hogy értelmezhető-e erre a mezőre a centrum és periféria fogalma.

Az internet megjelenésével az egyházak kommunikációja gyökeresen változott meg: a klasszikus tartalomszolgáltatás – nyomtatott sajtó, televízió, rádió – közszolgálati műsoraiban sugárzott, nem túl változatos tartalmakat, melyek a társadalom jelentős részét elérték, felváltotta egy sokkal diverzebb, rétegzett közönséget elérő médiajelenlét. Az új média formai változást is hozott magával: a klasszikus, írott kommunikáció elmozdult a videó és podcast-típusú információszerzés irányába. A digitális média megjelenése feltételezhetően együtt járt azzal is, hogy az egyházi kommunikációnak mára sok centruma van, melyek nem feltétlenül esnek egyben az egyházak szervezeti hierarchiájában centrumként értelmezhető helyekkel.

A szakmai nap utolsó előadásában **Monok István,** az MTA Könyvtár és Információs Központ igazgatója *Centrum és periféria a kora újkori Magyar Királyság és Erdély könyvtártörténetében* címmel Mátyás király halálától a Széchényi Könyvtár megalakulásáig tartó időszakban vizsgálta a központ és perem kapcsolatát. Három fontos kérdést emelt ki: a társadalmi hierarchia szempontrendszerét, azt, hogy az egyházi könyvtárak és könyvgyűjtemények kapcsán érvényesül-e az egyházi hierarchiának megfelelő centrum és periféria-jelleg, valamint az iskolai könyvtárak jelentőségét. E szempontok vizsgálata során számos példán keresztül bontotta ki előadása témáját: szóba került Mátyás könyvtára és a főúri könyvtárak kapcsolata.

Összehasonlította a kollégiumi könyvtárakat és kisebb iskolai könyvtárakat, a szemináriumi könyvtárakat és a falusi tanítók könyvgyűjteményeit, a kollégiumi könyvtárakat és lelkészi könyvtárakat, a szemináriumi könyvtárakat és plébániai könyvtárakat állományát, és ezeken keresztül megmutatta, hogy milyen formai és tartalmi kapcsolat van centrum és periféria könyvtárai között.

DR. KOVÁCS ÁRON

Sárospataki Református Kollégium
Tudományos Gyűjteményei Nagykönyvtára

Dr. Monok István